

Προς

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Τμήμα Ιατρικής

Αντικείμενο Μετεκπαιδευτικού Προγράμματος Εξειδίκευσης

2. Γνωστικό Πεδίο

Νεφρολογία – Περιτοναϊκή Κάθαρση

3. Τεκμηρίωση διεθνούς αναγνώρισης του γνωστικού πεδίου σε αντίστοιχα προγράμματα εξειδίκευσης (fellowships) σε Πανεπιστήμια ή Επιστημονικές Εταιρείες:

Η Περιτοναϊκή Κάθαρση (ΠΚ) είναι αναγνωρισμένη και καθιερωμένη μέθοδος υποκατάστασης της νεφρικής λειτουργίας σε ασθενείς με τελικό στάδιο Χρόνιας Νεφρικής Νόσου. Είναι μέθοδος που εφαρμόζεται από τον ίδιο τον ασθενή κατ' οίκον με σαφή πλεονεκτήματα όσο αφορά την ανεξαρτησία του ασθενούς, την ποιότητα ζωής αλλά και το κόστος. Δυστυχώς στις περισσότερες χώρες του αναπτυσσόμενου κόσμου τα ποσοστά των ασθενών που υποβάλλονται σε ΠΚ είναι μικρότερα από αυτά που οι ίδιοι οι ασθενείς και οι θεράποντες νεφρολόγοι τους θα επιθυμούσαν, όπως έχουν δείξει διεθνείς μελέτες. Ένας βασικός αιτιολογικός παράγοντας είναι η χαμηλή εξοικείωση με τη μέθοδο των νέων νεφρολόγων. Σε πολλές νεφρολογικές κλινικές που χορηγούν πλήρη ειδικότητα είτε δεν υπάρχουν οργανωμένες μονάδες ΠΚ είτε οι ασθενείς που παρακολουθούνται είναι λίγοι (κάτω από 25 ασθενείς, αριθμό που έχει διεθνώς συσχετιστεί με επαρκή εκπαίδευση των ειδικευόμενων ιατρών αλλά και με καλύτερη έκβαση των ασθενών).

Η εξειδίκευση σε αυτήν θα συμβάλλει στη δημιουργία εξειδικευμένων στη μέθοδο νέων νεφρολόγων που θα αποτελέσουν «πρεσβευτές» της μεθόδου και θα συμβάλλουν στην ευρύτερη εφαρμογή της. Τέτοια προγράμματα προσφέρονται διεθνώς από πλειάδα πανεπιστημίων και οργανισμών. Ενδεικτικά αναφέρονται: International Society for Peritoneal Dialysis (Peritoneal Dialysis Curriculum, Home Dialysis University for Fellows or Physicians), University of Washington, University Healthnetwork – University of Toronto κ.λπ. Επίσης, διεθνείς οργανισμοί (International Society for Peritoneal Dialysis, International Society of Nephrology) και φαρμακευτικές εταιρείες (Baxter Inc.) χρηματοδοτούν προγράμματα εξειδίκευσης στη μέθοδο για ιατρούς από αναπτυσσόμενες χώρες.

Σκοπός, Δομή και περιεχόμενο του Προγράμματος Εξειδίκευσης

4. Γενική περιγραφή

Σκοποί του προγράμματος είναι:

Ο/Η εξειδικευόμενος/η θα αποκτήσει προηγμένες και σύγχρονες θεωρητικές γνώσεις σχετικά με τη μέθοδο, θα αποκτήσει εμπειρία στην εφαρμογή όλων των τύπων της ΠΚ (Συνεχής Φορητή, Αυτοματοποιημένη, Παλινροϊκή, Διαλείπουσα, Υποβοηθούμενη), θα αντιμετωπίσει όλες τις επιπλοκές της μεθόδου, θα αποκτήσει τη δυνατότητα εκπαίδευσης των ασθενών στην κάθε μέθοδο, θα έλθει σε επαφή με όλα τα διοικητικά και κανονιστικά ζητήματα σχετικά με τη συνταγογράφηση της μεθόδου και των συνοδευτικών υλικών και εξαρτημάτων, θα εφαρμόσει όλες τις δοκιμασίες αξιολόγησης της λειτουργίας και επάρκειας της μεθόδου (Δοκιμασία ελέγχου υπερδιήθησης, Δοκιμασία Περιτοναϊκής Εξισορρόπησης, επάρκεια κάθαρσης, δείκτες βιοσυμβατότητας της μεθόδου και ακεραιότητας του περιτοναίου κ.λπ.), θα εξοικειωθεί με την παρακολούθηση ασθενών από απόσταση (τηλεφωνικά και με διαδικτυακές εφαρμογές), θα εξοικειωθεί με τη χρήση κατάλληλου λογισμικού και ειδικών συσκευών εκτίμησης της κατάστασης ενυδάτωσης και θρέψης, θα συμμετέχει στη διατροφική συμβουλευτική και παρακολούθηση των ασθενών, θα εξοικειωθεί με την τοποθέτηση περιτοναϊκών καθετήρων, θα συμμετέχει στα ερευνητικά προγράμματα του τμήματος (ειδικά αυτά που αφορούν στη λήψη και συντήρηση δειγμάτων περιτοναϊκών διαλυμάτων και υλικού από βιοψίες περιτοναίου), θα συμμετέχει στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του τμήματος τόσο ως εκπαιδευόμενος όσο και ως εκπαιδευτής, θα παρουσιάσει ερευνητικά αποτελέσματα σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια, θα συμβάλλει στη συγγραφή επιστημονικών εργασιών και θα αποκτήσει τελικά τη δυνατότητα να λειτουργήσει από κάθε άποψη μια αυτόνομη Μονάδα ΠΚ.

5. Αναλυτικό Πρόγραμμα (curriculum) που περιλαμβάνει λεπτομερή αναφορά σε κλινικές, εργαστηριακές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητες και αντίστοιχους μαθησιακούς στόχους:

Όλες οι δραστηριότητες του/της εξειδικευόμενου/ης αποτελούνται από δύο φάσεις

-Την αρχική, όπου παρακολουθεί τον ή τους εκπαιδευτές (Ειδικούς ιατρούς και εξειδικευμένους νοσηλευτές και άλλους επιστήμονες) και τη

-Δεύτερη φάση, όπου πλέον εφαρμόζει τις μεθόδους και τεχνικές που έχει διδαχθεί (υπό την κατάλληλη επίβλεψη)

Οι δραστηριότητες περιλαμβάνουν

Εκπαίδευση ασθενών σε κανόνες υγιεινής και αντισηψίας, διενέργεια χειροκίνητων αλλαγών, σύνδεσης σε συσκευή Αυτοματοποιημένης ΠΚ, περιτοίησης σημείου εξόδου, αντιμετώπισης τυχόν απλών προβλημάτων, αρχική αντιμετώπιση πιο σύνθετων επιπλοκών

Εξοικείωση με τη συνταγογράφηση της ΠΚ (όλων των ειδών) σε κάθε ασθενή (ενδεικτικά αναφέρονται ο προσδιορισμός δόσης κάθαρσης, όγκου πλήρωσης, τελικού όγκου πλήρωσης, ειδών διαλυμάτων, χρόνου αλλαγών, παλινροϊκού όγκου κ.λπ.)

Αντιμετώπιση λοιμωδών επιπλοκών και χορήγηση κατάλληλης αντιμικροβιακής αγωγής. Τροποποίηση είδους ή δόσεων αγωγής ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του ασθενούς, της εφαρμοζόμενης ΠΚ και του είδους της λοίμωξης.

Αντιμετώπιση μη λοιμωδών επιπλοκών και εκτίμηση δυνατότητας συνέχισης της μεθόδου ή ανάγκης διακοπής αυτής.

Εικονική Ιατρική Επίσκεψη (Virtual ward): Η μέθοδος χρησιμοποιείται ευρέως σε κατ' οίκον μεθόδους και μπορεί να γίνεται τηλεφωνικά ή διαδικτυακά σε νεότερους ασθενείς. Η τελευταία δυνατότητα χρήσης του διαδικτύου υποστηρίζεται από τις τελευταίες τεχνολογίας συσκευές Αυτοματοποιημένης ΠΚ.

Κατ' οίκον επισκέψεις: Αποτελούν σημαντική παράμετρο στην εφαρμογή της μεθόδου όπου δίνεται η δυνατότητα να εκτιμηθεί η εφαρμογή της ΠΚ σε πραγματικές συνθήκες και να προχωρήσει ο ιατρός σε τυχόν απαραίτητες συστάσεις και διορθωτικές κινήσεις (π.χ. αποθήκευση διαλυμάτων και υλικών, τήρηση κανόνων αντισηψίας, θέση της συσκευής Αυτοματοποιημένης ΠΚ, απόρριψη των χρησιμοποιημένων υλικών κ.ά.)

Κατάσταση Θρέψης: Διατροφική συνέντευξη, οδηγίες και διατροφικό πρόγραμμα, εκτίμηση θρέψης (συσκευή βιοηλεκτρικής εμπέδησης, δερματοπτυχόμετρο, υπολογισμός nRNA, διενέργεια SGA)

Έλεγχος αρτηριακής πίεσης: μέτρηση ΑΠ στο ιατρείο και κατ' οίκον, εφαρμογή και εκτίμηση 24ωρης καταγραφής ΑΠ, έλεγχος υπερυδάτωσης με κλινικές και παρακλινικές μεθόδους (βιοηλεκτρική εμπέδηση)

Έλεγχος διαπερατότητας και λειτουργίας περιτοναίου: Δοκιμασία Περιτοναϊκής Εξισορρόπησης (PET), Δοκιμασία Ελέγχου Υπερδιήθησης, Επάρκεια Κάθαρσης, Υπολειμματική Νεφρική Λειτουργία

Εξοικείωση με τα ειδικά λογισμικά για την εκτίμηση των ασθενών (ενδεικτικά PD ADEQUEST, BCM Monitoring κ.ά.). Με τις τελευταίες τεχνολογίας συσκευές Αυτοματοποιημένης ΠΚ είναι δυνατή η απομακρυσμένη ρύθμιση θεραπευτικών παραμέτρων της ΠΚ, πρακτική πάνω στην οποία ο/η εξειδικευόμενος/η θα αποκτήσει εμπειρία

Εξοικείωση με την τοποθέτηση περιτοναϊκών καθετήρων τουλάχιστον δύο τύπων (Tenckhoff και Oreopoulos-Zellermann) καθώς και στην προεγχειρητική εκτίμηση και προετοιμασία καθώς και στη μετεγχειρητική παρακολούθηση και χειρισμό

Εξοικείωση με τα διαδικαστικά και κανονιστικά θέματα που αφορούν στη συνταγογράφηση και προμήθεια υλικών και εξαρτημάτων ΠΚ

Συμμετοχή σε ερευνητικά πρωτόκολλα: Ιδιαίτερα επισημαίνεται η δυνατότητα λήψης, συντήρησης και χειρισμού δειγμάτων περιτοναϊκών διαλυμάτων και υλικών βιοψιών περιτοναίου, τα τελευταία στα πλαίσια συμμετοχής της μονάδας σε διεθνή τράπεζα βιοπτικού υλικού ασθενών υπό ΠΚ (Heidelberg BioBank).

Ειδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα για την ΠΚ με συμμετοχή ειδικών νεφρολόγων, λοιμωξιολόγων, διαιτολόγων, εξειδικευμένων νοσηλευτών, φυσιοθεραπευτών και κοινωνικών λειτουργών με 2 ώρες εστιασμένης εκπαιδευτικής διαδικασίας την εβδομάδα.

Συμμετοχή στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα του Νεφρολογικού Τμήματος ως εκπαιδευόμενος αλλά και ως εκπαιδευτής.

6. Διάρκεια Προγράμματος

12 μήνες

7. Ημερολόγιο καταγραφής των συμβάντων, επίτευξη μαθησιακών στόχων (logbook)

Συνταγογράφηση ΣΦΠΚ (ελάχιστος αριθμός αρχικής συνταγογράφησης: 10 και τροποποιήσεων 20)

Συνταγογράφηση ΑΠΚ (ελάχιστος αριθμός αρχικής συνταγογράφησης: 10 και τροποποιήσεων 20)

Εκπαίδευση ασθενούς (ελάχιστος αριθμός 5)

Περιτοναϊκές δοκιμασίες (ελάχιστος αριθμός από 15: PET, τεστ υπερδιήθησης, επάρκειας κάθαρσης)

Θρεπτική εκτίμηση (ελάχιστος αριθμός 15: Βιοηλεκτρική εμπέδηση, SGA, nPNA)

Εκτίμηση υδρικής κατάστασης (ελάχιστος αριθμός 25: Βιοηλεκτρική εμπέδηση, 24ωρη καταγραφή ΑΠ)

Χρήση κατάλληλων λογισμικών – επάρκεια εκπαιδευομένου/ης (για κάθε ένα, προσαρμοζόμενο στα εκάστοτε χρησιμοποιούμενα στη μονάδα)

Καθορισμός αγωγής για περιτονίτιδες και παρακολούθηση έκβασης

Καθορισμός αγωγής για λοίμωξη στομίου εξόδου και παρακολούθηση έκβασης

Μη λοιμώδεις επιπλοκές (αντιμετώπιση και παρακολούθηση εξέλιξης, ιδίως περιπτώσεων διαφυγής περιτοναϊκού διαλύματος)

Τοποθέτηση περιτοναϊκών καθετήρων τουλάχιστον δύο τύπων (Tenckhoff και Oreopoulos-Zellermann) (ελάχιστος αριθμός συμμετοχής (παρακολούθηση ή βοηθός σε χειρουργείο 5)

Προεγχειρητική προετοιμασία ασθενών και μετεγχειρητική παρακολούθηση

Κατ' οίκον επισκέψεις σε ασθενείς (ελάχιστος αριθμός 6)

Απομακρυσμένη επικοινωνία με ασθενείς για τακτική παρακολούθηση (ελάχιστος αριθμός 20)

Λήψη και συντήρηση δειγμάτων περιτοναϊκών διαλυμάτων και βιοψιών περιτοναίου (ελάχιστος αριθμός 10)

8. Κλινικές, εκπαιδευτικές και ερευνητικές αρμοδιότητες/υποχρεώσεις του Ακαδημαϊκού Βοηθού (fellow) και ενδεικτικός χρόνος που θα καλείται να αφιερώνει αναλογικά στην καθεμιά (job description)

Η εξειδίκευση θα είναι πλήρους απασχόλησης (5 ημέρες την εβδομάδα)

Θα περιλαμβάνει σε εβδομαδιαία βάση

10 ώρες επίσκεψη σε νοσηλευόμενους ασθενείς

4 ώρες τηλεφωνική ή διαδικτυακή επικοινωνία με ασθενείς

4 ώρες εφαρμογή δοκιμασιών ελέγχου διαπερατότητας και λειτουργίας περιτοναίου

4 ώρες εκτίμηση των αποτελεσμάτων των ασθενών με ειδικά λογισμικά και ενασχόληση με διαδικαστικά και κανονιστικά θέματα

2 ώρες παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος

8 ώρες ενασχόληση με ερευνητικά πρωτόκολλα (σχεδιασμός, εκτέλεση, εκτίμηση αποτελεσμάτων, στατιστική επεξεργασία και συγγραφή)

2 ώρες που ανάλογα με την περίπτωση θα κατανέμονται σε τοποθέτηση περιτοναϊκών καθετήρων, εκτίμηση κατάστασης θρέψης, ενυδάτωσης, 24ωρης καταγραφής ΑΠ, παρακολούθηση εκπαιδευτικού προγράμματος νεφρολογικού τμήματος κ.λπ.

Επίσης, απαιτείται ενασχόληση του/της εξειδικευόμενου/ης εκτός νοσοκομείου που θα αφορά σε κατ' οίκον επισκέψεις σε ασθενείς (υπολογίζεται δύο 8ωρα το μήνα) και προετοιμασία των παρουσιάσεων σε συνέδρια και μετεκπαιδευτικά μαθήματα.

9. Διαδικασία Αξιολόγησης

Περιγραφή των διαδικασιών αξιολόγησης:

1. Του εκπαιδευόμενου από τον εκπαιδευτή

Μηνιαία προφορική συνέντευξη από τον υπεύθυνο εκπαιδευτή, τρίμηνη εστιασμένη αξιολόγηση υπό μορφή ερωτήσεων πολλαπλής επιλογής και τελική συνολική αξιολόγηση και με τις δύο μορφές και τη συμμετοχή τουλάχιστον ενός ακόμη εκπαιδευτή μέλους ΔΕΠ

2. Του εκπαιδευτικού Προγράμματος από τον εκπαιδευόμενο

Κατά τις μηνιαίες προφορικές συνεντεύξεις με τον εκπαιδευτή, με συμπλήρωση ειδικού ερωτηματολογίου στους 6 μήνες και στο τέλος του προγράμματος

3. Του εκπαιδευτικού Προγράμματος από το Πανεπιστήμιο

Υποβολή έκθεσης από τον υπεύθυνο εκπαιδευτή στο τέλος του προγράμματος, συνυποβολή των τυχόν ανακοινώσεων και δημοσιεύσεων καθώς και των ερωτηματολογίων αξιολόγησης που συμπληρώθηκαν από τον/την εξειδικευόμενο/η